

แบบฟอร์มข้อเสนอขอใช้สัตว์เพื่องานทางวิทยาศาสตร์

หลักการและเหตุผล

สภาวิจัยแห่งชาติ ได้ประกาศให้มีจรรยาบรรณการใช้สัตว์เพื่องานทางวิทยาศาสตร์ มาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2542 เพื่อใช้เป็นหลักและแนวทางปฏิบัติในการเลี้ยงและใช้สัตว์เพื่องานทางวิทยาศาสตร์ ให้เป็นที่ยอมรับของสากล โดยการคำนึงถึงชีวิตของสัตว์ การนำสัตว์มาใช้ต้องพิจารณาอย่างรอบคอบแล้วว่าไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ และจะทำให้เกิดประโยชน์ต่อวงวิชาการหรือการพัฒนาคุณภาพชีวิต ต้องใช้สัตว์จำนวนน้อยที่สุดที่จะให้ผลงานได้แม่นยำสูงสุด ต้องปฏิบัติกับสัตว์โดยวิธีการที่ไม่ทำให้สัตว์เครียดหรือเจ็บปวดโดยไม่จำเป็น และต้องไม่ทำให้เกิดมลพิษต่อสิ่งแวดล้อม

เป็นที่ยอมรับโดยทั่วไปว่า การใช้สัตว์เพื่องานทางวิทยาศาสตร์นั้น ก่อนการใช้สัตว์เพื่องานทางวิทยาศาสตร์ ผู้ใช้สัตว์ต้องจัดทำข้อเสนอขอใช้สัตว์ (Animal Protocol) ที่สอดคล้องกับข้อเสนอโครงการ (Proposal) เสนอต่อคณะกรรมการกำกับดูแลการเลี้ยงและใช้สัตว์ของสถาบัน (คกส.) เพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบก่อนการดำเนินการ โดยผู้ใช้สัตว์ต้องนำเสนอข้อมูลที่ชัดเจนและครบถ้วนสมบูรณ์ เพื่อให้ คกส. พิจารณาถึงความสอดคล้องของข้อเสนอขอใช้สัตว์ กับจรรยาบรรณการใช้สัตว์เพื่องานทางวิทยาศาสตร์ สภาวิจัยแห่งชาติและหลักการสากล เมื่อเห็นว่ามี ความสอดคล้องกับจรรยาบรรณฯ และหลักการสากล คกส. จึงจะให้ความเห็นชอบ และให้ “ใบรับรองการอนุมัติให้ดำเนินการเลี้ยงและใช้สัตว์” เพื่อให้ ผู้ใช้สัตว์ที่ประสงค์ จะขอรับทุนอุดหนุนจากแหล่งทุนต่างๆ นำใบรับรองฯ นั้นแนบไปกับข้อเสนอโครงการเพื่อขอรับการพิจารณาให้ทุนอุดหนุนต่อไป รวมทั้งใช้เป็นหลักฐานเพื่อตีพิมพ์ผลงานที่ใช้สัตว์ฯ ในวารสารทางวิทยาศาสตร์ ซึ่งเป็นที่ยอมรับกันโดยสากล

ปัจจุบัน สถาบันต่างๆ ได้จัดทำแบบฟอร์มข้อเสนอขอใช้สัตว์ (Animal Protocol) เพื่อให้ผู้ใช้สัตว์ได้เสนอต่อ คกส. แต่ยังมี ความหลากหลาย และขาดความสมบูรณ์ในประเด็นการนำเสนอ ดังนั้นเพื่อให้ทุกหน่วยงานได้มีแบบฟอร์มข้อเสนอขอใช้สัตว์ (Animal Protocol) ที่เป็นมาตรฐานเดียวกัน ให้ คกส. สามารถพิจารณาโครงการได้อย่างถี่ถ้วนและสอดคล้องกับจรรยาบรรณการใช้สัตว์ฯ สำนักงานมาตรฐานการเลี้ยงและใช้สัตว์เพื่องานทางวิทยาศาสตร์ (สสช.) สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.) ซึ่งเป็นหน่วยงานกลางของประเทศในการพัฒนามาตรฐานการเลี้ยงและใช้สัตว์เพื่องานทางวิทยาศาสตร์ จึงได้จัดทำ “แบบฟอร์มข้อเสนอขอใช้สัตว์เพื่องานทางวิทยาศาสตร์” ขึ้น เพื่อให้หน่วยงานต่างๆ ที่มีการเลี้ยงและใช้สัตว์เพื่องานทางวิทยาศาสตร์ ได้ใช้เป็นหลักเกณฑ์ขั้นพื้นฐานในการจัดทำแบบฟอร์มข้อเสนอขอใช้สัตว์เพื่องานทางวิทยาศาสตร์ ที่มีข้อมูลที่สำคัญครบถ้วน สมบูรณ์ ต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อเป็นหลักเกณฑ์พื้นฐานที่ครอบคลุมประเด็นสำคัญซึ่งสอดคล้องกับจรรยาบรรณการใช้สัตว์เพื่อ งานทางวิทยาศาสตร์ สภาวิจัยแห่งชาติ และหลักการ 3Rs สำหรับให้ทุกองค์กรหรือสถาบันที่มีการเลี้ยงและใช้ สัตว์เพื่องานทางวิทยาศาสตร์ ใช้ในการจัดทำแบบฟอร์มข้อเสนอขอใช้สัตว์เพื่องานทางวิทยาศาสตร์ ของ องค์กรหรือสถาบัน

2. เพื่อเป็นแนวทางให้ผู้เกี่ยวข้องจัดทำรายละเอียด ที่สอดคล้องกับจรรยาบรรณการใช้สัตว์เพื่องานทาง วิทยาศาสตร์ สภาวิจัยแห่งชาติ และหลักการ 3Rs ในการขอใช้สัตว์เพื่องานทางวิทยาศาสตร์ ตามแบบฟอร์มที่ กำหนด เสนอต่อ คกส. เพื่อพิจารณาอนุมัติ ก่อนที่จะดำเนินการโครงการ

แบบฟอร์มข้อเสนอขอใช้สัตว์เพื่องานทางวิทยาศาสตร์

ข้อเสนอขอใช้สัตว์เพื่องานทางวิทยาศาสตร์ ประกอบด้วยประเด็นที่สำคัญ ดังนี้

1. ชื่อโครงการหลัก (Project / Proposal) (ถ้ามี)
2. ชื่อโครงการที่ขอใช้สัตว์ (Animal Protocol)
3. โครงการฯ ใหม่
 โครงการฯ เดิม รหัสโครงการ.....
  - ขอต่อเวลา ใบรับรองการอนุมัติให้ดำเนินการเลี้ยงและใช้สัตว์ (Certificate of Approval)
  - ขอแก้ไข
    - ผู้วิจัยหลัก
    - ผู้ปฏิบัติงานกับสัตว์
    - ระเบียบวิธีวิจัย
    - ขยายเวลา
    - อื่นๆ (ระบุ).....
4. ชื่อหัวหน้าโครงการที่ขอใช้สัตว์ (Name of Principal Investigator, PI) และประสบการณ์การใช้สัตว์
5. รายชื่อผู้ร่วมโครงการ (List of Co-Investigators) และประสบการณ์การใช้สัตว์
6. ชื่อผู้ประสานงานโครงการและผู้รับผิดชอบกรณีเกิดเหตุฉุกเฉิน
7. ชื่อสัตวแพทย์ประจำหน่วย/สัตวแพทย์ประจำโครงการ
8. ลักษณะของงานที่ใช้สัตว์
  - งานวิจัย (Research) สาขา .....
  - งานทดสอบ (Testing / Monitoring) (ระบุ) .....
  - งานสอน (Teaching) (ระบุวิชา/ระดับชั้น) .....
  - งานผลิตชีววัตถุ (Biological Production) (ระบุ) .....
  - งานสืบสายพันธุ์และเพาะขยายพันธุ์สัตว์ (Animal Breeding) (ระบุ) .....
  - อื่นๆ (other) (ระบุ).....
9. แหล่งทุน/งบประมาณ (Funding Source/Budget)
  - แหล่งทุนที่ได้รับ .....
  - แหล่งทุนที่กำลังยื่นเสนอขอ .....
  - จำนวนเงิน .....บาท
  - ระยะเวลาที่รับทุน .....
10. บทคัดย่อโครงการที่เสนอขอใช้สัตว์ (Executive Summary)
11. บทนำ และหลักการ (Background & Rationale)

12. วัตถุประสงค์ (Objective)

13. ประโยชน์ของโครงการ

14. เหตุผลความจำเป็น (Justification)

- แสดงเหตุผลความจำเป็นในการดำเนินการโครงการ โดยมีความสอดคล้องกับจรรยาบรรณการใช้สัตว์ฯ และหลักการ 3Rs พร้อมระบุเอกสารอ้างอิง

15. ข้อมูลเกี่ยวกับสัตว์

16. การใช้สัตว์ป่า/สัตว์ธรรมชาติ/สัตว์เลี้ยง

17. สถานที่เลี้ยงและใช้สัตว์

18. ระบบการเลี้ยงสัตว์

19. การเลี้ยงสัตว์ แสดงข้อมูลและเหตุผล

- อธิบายถึงวิธีการเลี้ยงสัตว์ให้อยู่ดี กินดี มีสุขภาพดี ไม่เครียด ไม่ติดเชื้

20. ระยะเวลาของโครงการใช้สัตว์

21. ระเบียบวิธีวิจัย

21.1 การออกแบบการวิจัย (Experimental Design)

- ระบุสถิติที่ใช้ในการออกแบบการวิจัย การคำนวณขนาดตัวอย่าง การวิเคราะห์ผล
- การแบ่งกลุ่มศึกษา (Treatment/Experimental Group, Control Group) และจำนวนสัตว์ที่ใช้ในแต่ละกลุ่ม
- การทดลองกับสัตว์ (Experimental Protocol)
- ระบุ แผนการใช้สัตว์ ตั้งแต่การส่งสัตว์จนถึงสิ้นสุดโครงการ

21.2 สาร/วัสดุ/อุปกรณ์/เชื้อโรค/สารทำลาย/สารเหนียว/สารเสริมฤทธิ์ ที่นำมาศึกษาในสัตว์

- ระบุถึง ชนิด แหล่งที่มา คุณสมบัติ ปริมาณ
- ระบุถึง อันตราย และวิธีป้องกันอันตราย วิธีการกำจัดสาร/สัตว์หลังการใช้

21.3 ระบุการปฏิบัติการพิเศษและ อุปกรณ์พิเศษที่ใช้ปฏิบัติการกับสัตว์ (ถ้ามี)

- ระบุสถานที่ วัสดุอุปกรณ์ บุคลากร และวิธีการ ที่ใช้ปฏิบัติการพิเศษ

21.4 วิธีการปฏิบัติต่อสัตว์ (Animal Procedure) (ควรเป็นวิธีการที่ไม่ทำให้สัตว์เครียดหรือเจ็บปวด)

- ระบุวิธีการและอุปกรณ์ที่ใช้ปฏิบัติการกับสัตว์
- ระบุถึงวิธีการให้และอุปกรณ์ที่ใช้ในการให้สาร/วัสดุ/อุปกรณ์/เชื้อโรค/สารทำลาย/สารเหนียว ที่นำมาศึกษา ปริมาณของสาร ความถี่และช่วงเวลาให้สาร
- ระบุรายละเอียดของตัวอย่างที่เก็บจากตัวสัตว์ วิธีการและอุปกรณ์ที่ใช้ รวมทั้งขนาดตัวอย่าง ความถี่และช่วงเวลาการเก็บตัวอย่าง
- ระบุวิธีการและอุปกรณ์ที่ใช้ในการตรวจติดตามอาการผิดปกติของสัตว์ระหว่างการทดลอง

22. การผ่าตัด การปฏิบัติก่อน-หลังการผ่าตัด โดยเทคนิคปลอดเชื้อ

- ระบุลักษณะของการผ่าตัด
  - * Minor/Major Surgery
  - * Survival/Non Survival Surgery
  - * Single/Multiple Surgery
- รายละเอียดเกี่ยวกับการผ่าตัด
- ระบุชื่อและคุณสมบัติของนักวิจัยที่รับผิดชอบการผ่าตัด และสัตวแพทย์ผู้ควบคุมการผ่าตัด

23. การบรรเทาความเครียดและความเจ็บปวดของสัตว์ (Pain & Distress Alleviation)

- กำหนดระดับความเครียดและความเจ็บปวดที่อาจเกิดขึ้นกับสัตว์ โดยอ้างอิงตามหลักสากล
- ระบุวิธีการที่จะบรรเทาความเครียดและความเจ็บปวด
- กรณีที่จำเป็นต้องทำให้สัตว์เจ็บปวดแต่ไม่มีการบรรเทาความเจ็บปวดให้แก่สัตว์ ต้องระบุเหตุผลให้ชัดเจน

24. ยาสลบและยาระงับความเจ็บปวด (Anesthetic, Analgesic)

- ระบุชนิด ชื่อทางการค้า คุณสมบัติ ขนาดที่ใช้ วิธีการให้ยา ระยะเวลาคงฤทธิ์
- ระบุวิธีการตรวจสอบว่าสัตว์อยู่ในระดับการสลบที่เหมาะสม
- ระบุกรณีที่ใช้ยาสลบต่อเนื่องจากการผ่าตัดเพื่อทำให้สัตว์ตายอย่างสงบ

25. การนำสัตว์ไปใช้นอกสถานที่ (ถ้ามี)

- เหตุผลความจำเป็นที่ต้องนำไปใช้นอกสถานที่
- สถานที่ที่จะนำไปใช้
- ระยะเวลาที่จะนำสัตว์ไปใช้
- วิธีการเคลื่อนย้ายสัตว์ออกจากสถานที่เลี้ยง
- วิธีการจัดการกับสัตว์หลังสิ้นสุดการใช้

26. จุดยุติการทดลอง (Experimental Endpoint)

26.1 จุดสิ้นสุดการทดลองตามแผนการศึกษา

26.2 Early Endpoint

- ระบุเกณฑ์การพิจารณาจุดยุติก่อนสิ้นสุดการทดลอง

26.3 Humane Endpoint

- ระบุเกณฑ์การพิจารณาจุดสิ้นสุดการทดลองเพื่อทำให้สัตว์ตายอย่างสงบในระหว่างการทดลอง โดยไม่ต้องรอให้สัตว์ตายเอง

26.4 Death as an Endpoint

- ระบุเหตุผลความจำเป็นที่จะใช้การตายเป็นจุดสิ้นสุดการทดลอง

27. การดำเนินการกับสัตว์ที่ยังมีชีวิตหลังการสิ้นสุดโครงการ

- ทำให้สัตว์ตายอย่างสงบ
- นำสัตว์ไปใช้ในโครงการอื่น
- อื่นๆ (ระบุวิธีการพร้อมเหตุผล)

28. การทำให้สัตว์ตายอย่างสงบ (Euthanasia)

- ระบุวิธีการ อุปกรณ์ สถานที่ และเหตุผล ที่ทำให้สัตว์ตายอย่างสงบตามมาตรฐานที่เป็นที่ยอมรับ พร้อมหลักฐานอ้างอิง
- ระบุวิธีการตรวจสอบการตายของสัตว์

29. การผ่าซากสัตว์ (Necropsy) (ถ้ามี)

- ระบุวิธีการ อุปกรณ์ สถานที่ และการป้องกันการแพร่กระจายของเชื้อโรค ในการผ่าซากสัตว์

30. การกำจัดซากและของเสีย (Carcass and Waste Disposal)

- ระบุวิธีการเก็บ กำจัด และทำลายซากสัตว์ ซึ้นเนื้อและวัสดุที่ใช้แล้ว เพื่อป้องกันการแพร่กระจายของเชื้อโรค สารพิษ มลพิษ สู่สิ่งแวดล้อม

31. อุปกรณ์เพื่อป้องกันอันตรายกับผู้ปฏิบัติงาน การป้องกันการแพร่กระจายของสารพิษ/เชื้อโรค (ถ้ามี)

- ระบุอุปกรณ์เพื่อป้องกันอันตรายต่อผู้ปฏิบัติงาน
- ระบุอุปกรณ์เพื่อป้องกันการแพร่กระจายของสารพิษ/เชื้อโรค
- ระบุอุปกรณ์เพื่อป้องกันอันตรายจากการปฏิบัติงานกับสัตว์

ภาคผนวก

คำอธิบาย/ข้อสังเกต/เหตุผล ของประเด็นที่ต้องกำหนดในแบบฟอร์มข้อเสนอขอใช้สัตว์เพื่องานทาง
วิทยาศาสตร์

ประเด็น	คำอธิบาย/ข้อสังเกต/เหตุผล
1. ชื่อโครงการหลัก (Project / Proposal) (ถ้ามี)	หมายถึง ชื่อโครงการใหญ่ที่มีโครงการย่อยที่ใช้สัตว์ ทั้งนี้อาจเป็นการวิจัย การทดสอบ การผลิตชีววัตถุ การสอน การผลิตและบริการสัตว์
2. ชื่อโครงการที่ขอใช้สัตว์ (Animal Protocol)	หมายถึง โครงการที่เสนอขอใช้สัตว์
3. ☐ โครงการ ฯ ใหม่ ☐ โครงการ ฯ เดิม รหัสโครงการ..... ○ ขอต้อเวลา ใบรับรองการอนุมัติให้ ดำเนินการเลี้ยงและใช้สัตว์ (Certificate of Approval) ○ ขอแก้ไข ○ ผู้วิจัยหลัก ○ ผู้ปฏิบัติงานกับสัตว์ ○ ระเบียบวิธีวิจัย ○ ขยายเวลา ○ อื่นๆ (ระบุ).....	<ul style="list-style-type: none"> ■ โครงการใหม่ หมายถึง โครงการที่เสนอขอใช้สัตว์ ที่ ยังไม่เคยเสนอขอรับการอนุมัติ รวมถึง Pilot Project ด้วย ■ โครงการเดิม หมายถึง โครงการที่เคยได้รับการ อนุมัติมาแล้ว
4. ชื่อหัวหน้าโครงการที่ขอใช้สัตว์ (Name of Principal Investigator, PI) และประสบการณ์การใช้สัตว์	<ul style="list-style-type: none"> ■ หัวหน้าโครงการที่ใช้สัตว์ควรมีประสบการณ์ใช้สัตว์ หรือการวิจัยในสัตว์ และผ่านการอบรมที่เกี่ยวข้อง กับการเลี้ยงและใช้สัตว์ ■ ระบุประสบการณ์การใช้สัตว์และหลักสูตรการ ฝึกอบรม
5. รายชื่อผู้ร่วมโครงการ (List of Co-Investigators) และประสบการณ์การใช้สัตว์	<ul style="list-style-type: none"> ■ ระบุรายชื่อและหน้าที่ความรับผิดชอบในโครงการที่ ใช้สัตว์ รวมทั้งผู้ปฏิบัติการเลี้ยงสัตว์ทดลอง (ถ้ามี) ■ สำหรับผู้ปฏิบัติการกับสัตว์ให้ระบุ ประสบการณ์ และการอบรมที่เกี่ยวข้องกับการเลี้ยงและใช้สัตว์ ด้วย
6. ชื่อผู้ประสานงานโครงการและผู้รับผิดชอบ กรณีเกิดเหตุฉุกเฉิน	ระบุรายชื่อผู้ที่ต้องการให้ติดต่อ กรณีเกิดเหตุฉุกเฉิน พร้อมช่องทางการติดต่อ เช่น หมายเลขโทรศัพท์ อีเมล ฯลฯ

ประเด็น	คำอธิบาย/ข้อสังเกต/เหตุผล
7. ชื่อสัตว์แพทย์ประจำหน่วย/สัตว์แพทย์ประจำโครงการ	หมายถึง สัตว์แพทย์ที่ช่วยให้คำปรึกษาในการเลี้ยงและใช้สัตว์ของโครงการที่ใช้สัตว์นี้
8. ลักษณะของงานที่ใช้สัตว์ ☐ งานวิจัย (Research) สาขา ..... ☐ งานทดสอบ (Testing / Monitoring) (ระบุ)... ☐ งานสอน (Teaching) (ระบุวิชา/ระดับชั้น)... ☐ ผลิตชีววัตถุ (Biological Production) (ระบุ)... ☐ งานสืบสายพันธุ์และเพาะขยายพันธุ์สัตว์ (Animal Breeding) (ระบุ) ..... ☐ อื่นๆ (other) (ระบุ).....	ลักษณะของงานที่เสนอขอใช้สัตว์
9. แหล่งทุน/งบประมาณ (Funding Source/Budget) <ul style="list-style-type: none"> ● แหล่งทุนที่ได้รับ ..... ● แหล่งทุนที่กำลังยื่นเสนอขอ ..... ● จำนวนเงิน .....บาท ● ระยะเวลาที่รับทุน 	ระบุแหล่งทุนที่ได้รับ หรือแหล่งทุนที่กำลังยื่นเสนอขอทุนพร้อมทั้งจำนวนเงิน และระยะเวลาที่รับทุน
10. บทคัดย่อโครงการที่เสนอขอใช้สัตว์ (Executive Summary)	นำเสนอภาพรวมของโครงการโดยสรุป เพื่อให้ทราบถึงหลักการ เหตุผล วัตถุประสงค์ วิธีการที่เกี่ยวข้องกับสัตว์ และประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ
11. บทนำ และหลักการ (Background & Rationale)	<ul style="list-style-type: none"> ■ ให้ข้อมูลต่างๆ ไปจากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับโครงการนี้เพื่อให้เข้าใจว่าเหตุใดจึงต้องทำโครงการนี้ ช่วยให้เกิดความเข้าใจถึงความสำคัญของโครงการและให้มั่นใจว่าไม่ทำงานวิจัยที่ซ้ำซ้อนและไม่มีวิธีอื่นทดแทนการใช้สัตว์แล้ว ■ ระบุเอกสารอ้างอิงที่ได้ทบทวน
12. วัตถุประสงค์ (Objective)	ระบุวัตถุประสงค์ที่ต้องการให้เกิดขึ้นจากการดำเนินงานโครงการนี้ โดยต้องสอดคล้องกับชื่อเรื่องและวิธีการศึกษา

ประเด็น	คำอธิบาย/ข้อสังเกต/เหตุผล
<p>13. ประโยชน์ของโครงการ</p>	<p>แสดงให้เห็นว่าโครงการมีประโยชน์อย่างไรในการสร้างองค์ความรู้ใหม่ด้านวิทยาศาสตร์ชีวภาพ การแพทย์ การสาธารณสุข และการเกษตร สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในงานด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี หรือเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคน สัตว์ สิ่งแวดล้อม สังคมและเศรษฐกิจ</p>
<p>14. เหตุผลความจำเป็น (Justification) แสดงเหตุผลความจำเป็นในการดำเนินการโครงการ โดยมีความสอดคล้องกับจรรยาบรรณการใช้สัตว์ฯ และหลักการ 3Rs พร้อมระบุเอกสารอ้างอิง</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ แสดงเหตุผลความจำเป็นที่ต้องใช้สัตว์และข้อมูล/หลักฐานที่แสดงว่าไม่มีวิธีการอื่นทดแทนการใช้สัตว์ ■ แสดงให้เห็นถึงหลักการเลือกใช้นิต สายพันธุ์ คุณภาพทางพันธุกรรม และคุณภาพทางสุขภาพให้สอดคล้องและเหมาะสมกับวัตถุประสงค์ของโครงการ ■ แสดงถึงหลักการพิจารณากำหนดจำนวนสัตว์ที่เหมาะสมโดยใช้หลักการทางสถิติ ■ แสดงถึงความพร้อมด้านสถานที่และการจัดการเลี้ยงสัตว์เป็นระบบ ที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของโครงการ และเป็นการจัดการเพื่อให้สัตว์ได้อยู่ดี กินดี มีสุขภาพดี ไม่เครียด ■ แสดงถึงเทคนิคการปฏิบัติต่อสัตว์ถูกต้องสอดคล้องกับมาตรฐานสากลอย่างชัดเจน ■ แสดงถึงความสอดคล้องต่อกฎหมาย ข้อกำหนดระเบียบ และมาตรฐานที่เกี่ยวข้องทั้งของประเทศ ไทยและสากล (ถ้ามี) ■ ระบุเอกสารอ้างอิง และหลักฐานที่เกี่ยวข้องสำหรับการพิจารณา (ถ้ามี)
<p>15. ข้อมูลเกี่ยวกับสัตว์</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ ระบุชนิด สายพันธุ์ เพศ อายุ น้ำหนัก สุขภาพ ความปลอดภัย จำนวน แหล่งที่มาและการขนส่ง สัตว์ พร้อมทั้งระบุเหตุผลที่เลือกใช้สัตว์ตามคุณสมบัติที่เลือก และจำนวนสัตว์ที่ใช้มีความสอดคล้องตามหลักสถิติ ■ กรณีที่ใช้สัตว์เปลี่ยนแปลงพันธุกรรมให้ระบุข้อมูล

ประเด็น	คำอธิบาย/ข้อสังเกต/เหตุผล
	<ul style="list-style-type: none"> ■ กรณีที่ใช้สัตว์ที่อยู่ในสภาวะพิเศษ เช่น ตั้งท้อง ให้นม ฯลฯ ต้องให้ข้อมูลเกี่ยวกับสัตว์ และวิธีการเลี้ยงดู
16. การใช้สัตว์ป่า/สัตว์ธรรมชาติ/สัตว์เลี้ยง	<ul style="list-style-type: none"> ■ ระบุชนิด สายพันธุ์ แหล่งที่มาของสัตว์ การจับสัตว์ การดูแลสัตว์ ■ กรณีที่ใช้สัตว์ป่าต้องระบุว่าเป็นสัตว์ป่าคุ้มครองประเภทใด ■ ระบุวิธีการปฏิบัติตามบทบัญญัติของกฎหมายและนโยบายที่เกี่ยวข้องอย่างครบถ้วนและเคร่งครัด ■ การวิจัยที่ใช้สัตว์ป่าต้องมีใบอนุญาตใช้สัตว์ป่าคุ้มครอง สัตว์ป่าสงวน ฯลฯ แสดงต่อ คกส. ก่อนจึงจะดำเนินการได้
17. สถานที่เลี้ยงและใช้สัตว์	<ul style="list-style-type: none"> ■ ระบุสถานที่เลี้ยงและใช้สัตว์ ■ ระบุสถานที่ปฏิบัติการกับสัตว์นอกสถานที่เลี้ยงสัตว์
18. ระบบการเลี้ยงสัตว์	<p>ระบุระบบการเลี้ยงสัตว์ เช่น</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ ไม่เป็นระบบ/ปล่อยตามธรรมชาติ (Non - conventional/ Natural Habitat) ■ ระบบดั้งเดิม (Conventional) ■ ระบบอนามัยเข้ม (Strict Hygienic Conventional, SHC) ■ ระบบปลอดเชื้อจำเพาะ (Specified Pathogen Free, SPF) ■ ระบบปลอดเชื้อสมบูรณ์ (Germ Free) ■ ระบบป้องกันสารอันตราย (Biohazard Containment) ■ ระบบชีวนิรภัย Animal Biosafety Level (ABSL) 1, 2, 3, 4 ■ อื่น ๆ .....

ประเด็น	คำอธิบาย/ข้อสังเกต/เหตุผล
<p>19. การเลี้ยงสัตว์ แสดงข้อมูลและเหตุผล อธิบายถึงวิธีการเลี้ยงสัตว์ให้อยู่ดี กินดี มีสุขภาพดี ไม่เครียด ไม่ติดเชื้อ</p>	<p>ระบุวิธีการเลี้ยงสัตว์ การควบคุมสภาพแวดล้อม การป้องกันการติดเชื้อ การป้องกันการแพร่กระจายของเชื้อโรคและสารพิษจากการเลี้ยงและใช้สัตว์ของโครงการนี้</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ ระบุ ขนาด ชนิดของ กรง/ คอก ■ จำนวนสัตว์/กรง, ขนาดพื้นที่/ตัว (คำนึงถึงน้ำหนักเมื่อเริ่มต้นและน้ำหนักที่จะเพิ่มขึ้น เพื่อกำหนดขนาดหรือประเภทกรงที่เหมาะสม) ■ ประเภท ชนิด และปริมาณอาหาร วิธีการให้อาหารและอาหารเสริม (ถ้ามี) แหล่งที่มาของอาหาร ■ ประเภทน้ำดื่ม วิธีการป้องกันการติดเชื้อในน้ำ วิธีการให้น้ำ ■ ประเภทวัสดุรองนอน, ความถี่ในการเปลี่ยนกรง เปลี่ยนวัสดุรองนอน ■ การเสริมสภาพแวดล้อมการเลี้ยงสัตว์ (Environmental Enrichment) (โดยเฉพาะอย่างยิ่งกรณีแยกสัตว์เลี้ยงเดี่ยว) ■ การให้แสงสว่าง การควบคุมแสง ■ การควบคุมอุณหภูมิ ความชื้น เสียง กลิ่น การถ่ายเทอากาศ ■ การเลี้ยงสัตว์ในกรณีพิเศษ เช่น เมื่อใช้ Metabolic Cage, Individually Ventilated Cages (IVC), Isolator เป็นต้น ■ ระยะเวลาการพักสัตว์ก่อนการใช้สัตว์
<p>20. ระยะเวลาของโครงการใช้สัตว์</p>	<p>ระบุระยะเวลาเริ่มต้นและสิ้นสุดการใช้สัตว์พร้อมแนบแผนการใช้สัตว์</p>

ประเด็น	คำอธิบาย/ข้อสังเกต/เหตุผล
21. ระเบียบวิธีวิจัย	
<p>21.1 การออกแบบการวิจัย (Experimental Design)</p> <ul style="list-style-type: none"> ● ระบุสถิติที่ใช้ในการออกแบบการวิจัย การคำนวณขนาดตัวอย่าง การวิเคราะห์ผล ● การแบ่งกลุ่มศึกษา (Treatment/ Experimental Group, Control Group) และจำนวนสัตว์ที่ใช้ในแต่ละกลุ่ม ● การทดลองกับสัตว์ (Experimental Protocol) ● ระบุ แผนการใช้สัตว์ ตั้งแต่การส่งสัตว์จนสิ้นสุดโครงการ 	<ul style="list-style-type: none"> ■ ระบุสถิติที่ใช้ในการออกแบบการวิจัย หลักการทางสถิติที่ใช้คำนวณขนาดตัวอย่าง (จำนวนสัตว์ จำนวนทรีทเมนต์ จำนวนซ้ำ) และการวิเคราะห์ผล เพื่อแสดงให้เห็นว่า เป็นการใช้สัตว์ในจำนวนน้อยที่สุดและได้ผลการทดลองที่ถูกต้องแม่นยำสูงสุด โดยใช้หลักการทางสถิติตั้งแต่ขั้นตอนการวางแผนการวิจัย การคำนวณขนาดตัวอย่าง การแบ่งกลุ่มศึกษา จนถึงการวิเคราะห์ผล ■ ระบุขั้นตอนการทดลองกับสัตว์ ตั้งแต่เริ่มจนถึงสิ้นสุดการทดลอง อย่างสั้นๆ และนำเสนอรายละเอียดในข้อต่อไป ■ แสดงแผนการวิจัย แผนการใช้สัตว์ตั้งแต่เริ่มต้นถึงสิ้นสุดโครงการ
<p>21.2 สาร/วัสดุ/อุปกรณ์/เชื้อโรค/สารทำลาย/สารเหนียวนำ/สารเสริมฤทธิ์ ที่นำมาศึกษาในสัตว์</p> <ul style="list-style-type: none"> ● ระบุถึง ชนิด แหล่งที่มา คุณสมบัติ ปริมาณ ● ระบุถึง อันตราย และวิธีป้องกันอันตราย วิธีการกำจัดสาร/สัตว์หลังการใช้ 	<p>ระบุสิ่งนำมาใช้ศึกษา เช่น สารเคมี, สารก่อมะเร็ง, ยา, สมุนไพร, สารพิษ, Adjuvant, อาหาร, น้ำ, สารชีวภัย, เชื้อรา, ไวรัส, แบคทีเรีย, ปรสิต, วัคซีน, สารกัมมันตรังสี เป็นต้น พร้อมระบุวิธีการป้องกันอันตราย และการกำจัด ทำลายหลังการใช้</p>
<p>21.3 ระบุการปฏิบัติการพิเศษและ อุปกรณ์พิเศษที่ใช้ปฏิบัติการกับสัตว์ (ถ้ามี)</p> <ul style="list-style-type: none"> ● ระบุสถานที่ วัสดุอุปกรณ์ บุคลากร และวิธีการ ที่ใช้ปฏิบัติการพิเศษ 	<ul style="list-style-type: none"> ■ อุปกรณ์พิเศษ เช่น เครื่อง Ultrasound, MRI, X-Ray เป็นต้น ■ หากหน่วยงานไม่มีอุปกรณ์ดังกล่าว ให้ระบุว่าจะใช้อุปกรณ์ดังกล่าวอย่างไร
<p>21.4 วิธีการปฏิบัติต่อสัตว์ (Animal Procedure) (ควรเป็นวิธีการที่ไม่ทำให้สัตว์เครียดหรือเจ็บปวด)</p> <ul style="list-style-type: none"> ● ระบุวิธีการและอุปกรณ์ที่ใช้ปฏิบัติการกับสัตว์ ● ระบุถึงวิธีการให้และอุปกรณ์ที่ใช้ในการให้สาร/วัสดุ/อุปกรณ์/เชื้อโรค/สารทำลาย/ 	<ul style="list-style-type: none"> ■ ระบุวิธีการและอุปกรณ์สำหรับ การจับบังคับสัตว์ การจำแนกเพศ การทำเครื่องหมายบนตัวสัตว์ การปฏิบัติต่อสัตว์ การเคลื่อนย้ายสัตว์ การอดน้ำ อดอาหาร ■ ระบุความต้องการพิเศษในการเลี้ยงสัตว์ เช่น อดน้ำ อดอาหาร ฯลฯ (คำนึงถึงสวัสดิภาพสัตว์) ■ วิธีการให้และอุปกรณ์ที่ใช้ในการให้สารฯ เช่น การ

ประเด็น	คำอธิบาย/ข้อสังเกต/เหตุผล
<ul style="list-style-type: none"> ● ระบุรายละเอียดของตัวอย่างที่เก็บจากตัวสัตว์ วิธีการและอุปกรณ์ที่ใช้ รวมทั้งขนาดตัวอย่าง ความถี่และช่วงเวลาการเก็บตัวอย่าง ● ระบุวิธีการและอุปกรณ์ที่ใช้ในการตรวจติดตามอาการผิดปกติของสัตว์ระหว่างการทดลอง 	<ul style="list-style-type: none"> ■ ระบุอาการผิดปกติที่อาจเกิดขึ้นจากการทดลอง พร้อมทั้งวิธีการและอุปกรณ์ที่ใช้ในการตรวจติดตาม
<p>22. การผ่าตัด การปฏิบัติก่อน-หลังการผ่าตัด โดยเทคนิคปลอดเชื้อ</p> <ul style="list-style-type: none"> ● ระบุลักษณะของการผ่าตัด <ul style="list-style-type: none"> - Minor/Major Surgery - Survival/Non Survival Surgery - Single/Multiple Surgery ● รายละเอียดเกี่ยวกับการผ่าตัด ● ระบุชื่อและคุณสมบัติของนักวิจัยที่รับผิดชอบการผ่าตัด และสัตวแพทย์ผู้ควบคุมการผ่าตัด 	<p>ให้รายละเอียดเกี่ยวกับการผ่าตัดนั้น</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ ระบุขั้นตอน วิธีการ อุปกรณ์ และยา/สารเคมี เพื่อเตรียมการก่อนการผ่าตัด ระหว่างการผ่าตัดและหลังการผ่าตัด โดยละเอียด และระบุวิธีการดูแลสัตว์ก่อน ระหว่าง และหลังผ่าตัด ■ ในกรณีผ่าตัดหลายครั้ง ให้ระบุตำแหน่งในการผ่าตัดแต่ละครั้ง และช่วงห่างระหว่างการผ่าตัดแต่ละครั้ง พร้อมให้เหตุผล
<p>23. การบรรเทาความเครียดและความเจ็บปวดของสัตว์ (Pain & Distress Alleviation)</p> <ul style="list-style-type: none"> ● กำหนดระดับความเครียดและความเจ็บปวดที่อาจเกิดขึ้นกับสัตว์ โดยอ้างอิงตามหลักสากล ● ระบุวิธีการที่จะบรรเทาความเครียดและความเจ็บปวด ● กรณีที่จำเป็นต้องทำให้สัตว์เจ็บปวดแต่ไม่มี การบรรเทาความเจ็บปวดให้แก่สัตว์ ต้องระบุเหตุผลให้ชัดเจน 	<ul style="list-style-type: none"> ■ ระบุวิธีการปฏิบัติกับสัตว์หรือสถานการณ์ที่อาจทำให้สัตว์เครียดหรือเจ็บปวด ■ ระบุระดับของความเจ็บปวดโดยอ้างอิงจากข้อกำหนดที่ได้รับการยอมรับในระดับสากล เช่น The United States Department of Agriculture (USDA) เป็นต้น ■ ระบุวิธีการป้องกัน หลีกเลี่ยง แก้ไขและบรรเทาความเครียดและความเจ็บปวด
<p>24. ยาสลบและยาระงับความเจ็บปวด (Anesthetic, Analgesic)</p> <ul style="list-style-type: none"> ● ระบุชนิด ชื่อทางการค้า คุณสมบัติ ขนาดที่ใช้ วิธีการให้ยา ระยะเวลาคงฤทธิ์ 	<ul style="list-style-type: none"> ■ การเลือกใช้ยาสลบและยาระงับความเจ็บปวดควรพิจารณาและคำนึงถึงระดับของความเจ็บปวด ■ อ้างอิงตามมาตรฐานสากลและ/หรือข้อกำหนดของสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา (อย.)

ประเด็น	คำอธิบาย/ข้อสังเกต/เหตุผล
<ul style="list-style-type: none"> ● ระบุวิธีการตรวจสอบว่าสัตว์อยู่ในระดับการสลบที่เหมาะสม ● ระบุกรณีที่ช้ยาสลบต่อเนื่องจากการผ่าตัด เพื่อให้สัตว์ตายอย่างสงบ 	
<p>25. การนำสัตว์ไปใช้นอกสถานที่ (ถ้ามี)</p> <p>ระบุ</p> <ul style="list-style-type: none"> ● เหตุผลความจำเป็นที่ต้องนำไปใช้นอกสถานที่ ● สถานที่ที่จะนำไปใช้ ● ระยะเวลาที่จะนำสัตว์ไปใช้ ● วิธีการเคลื่อนย้ายสัตว์ออกจากสถานที่เลี้ยง ● วิธีการจัดการกับสัตว์หลังสิ้นสุดการใช้ 	
<p>26. จุดยุติการทดลอง (Experimental Endpoint)</p>	
<p>26.1 จุดสิ้นสุดการทดลองตามแผนการศึกษา</p>	<p>กรณีที่การศึกษานั้นไม่ทำให้สัตว์เจ็บปวดทรมาน เมื่อได้ผลการทดลองที่สมบูรณ์แล้วจึงยุติการทดลอง</p>
<p>26.2 Early Endpoint</p> <p>ระบุเกณฑ์การพิจารณาจุดยุติก่อนสิ้นสุดการทดลอง</p>	<p>กรณีที่การศึกษานั้นอาจทำให้สัตว์มีความผิดปกติที่จะทำให้สัตว์ต้องเจ็บปวด ทรมาน ป่วย ต้องกำหนดจุดยุติการทดลองก่อนสิ้นสุดการทดลองตามแผนการศึกษา</p>
<p>26.3 Humane Endpoint</p> <p>ระบุเกณฑ์การพิจารณาจุดสิ้นสุดการทดลองเพื่อให้สัตว์ตายอย่างสงบในระหว่างการทดลองโดยไม่ต้องรอให้สัตว์ตายเอง</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ กรณีที่การศึกษานั้นทำให้สัตว์ป่วยหรือเจ็บปวดทรมาน ให้กำหนดจุดยุติการทดลอง โดยไม่ต้องรอให้สัตว์ทรมานจนตายเอง หรือสิ้นสุดโครงการ พร้อมเอกสารอ้างอิง ■ มีเกณฑ์การพิจารณาตามมาตรฐาน/เอกสารอ้างอิง
<p>26.4 Death as an Endpoint</p> <p>ระบุเหตุผลความจำเป็นที่จะใช้การตายเป็นจุดสิ้นสุดการทดลอง</p>	

ประเด็น	คำอธิบาย/ข้อสังเกต/เหตุผล
<p>27. การดำเนินการกับสัตว์ที่ยังมีชีวิตหลังการสิ้นสุดโครงการ</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ ทำให้สัตว์ตายอย่างสงบ ☐ นำสัตว์ไปใช้ในโครงการอื่น ☐ อื่นๆ (ระบุวิธีการพร้อมเหตุผล) 	<ul style="list-style-type: none"> ■ กรณีที่จะนำสัตว์ไปใช้ในโครงการอื่นให้ระบุเหตุผล พร้อมทั้งเสนอโครงการที่จะนำสัตว์ไปใช้ต่อ แนบมาด้วย ■ ระบุเหตุผลและวิธีการดำเนินการกับสัตว์หลังสิ้นสุดโครงการ หากไม่ต้องการทำให้สัตว์ตาย
<p>28. การทำให้สัตว์ตายอย่างสงบ (Euthanasia)</p> <ul style="list-style-type: none"> ● ระบุวิธีการ อุปกรณ์ สถานที่ และเหตุผล ที่ทำให้สัตว์ตายอย่างสงบตามมาตรฐานที่เป็นที่ยอมรับ พร้อมหลักฐานอ้างอิง ● ระบุวิธีการตรวจสอบการตายของสัตว์ 	<p>หากไม่ทำให้สัตว์ตายโดยวิธีที่เป็นที่ยอมรับตามมาตรฐานสากล ให้ระบุเหตุผลความจำเป็น</p>
<p>29. การผ่าซากสัตว์ (Necropsy) (ถ้ามี)</p> <p>ระบุวิธีการ อุปกรณ์ สถานที่ และการป้องกันการแพร่กระจายของเชื้อโรค ในการผ่าซากสัตว์</p>	
<p>30. การกำจัดซากและของเสีย (Carcass and Waste Disposal)</p> <p>ระบุวิธีการเก็บ กำจัด และทำลายซากสัตว์ ซึ้นเนื้อ และวัสดุที่ใช้แล้ว เพื่อป้องกันการแพร่กระจายของเชื้อโรค สารพิษ มลพิษ สู่สิ่งแวดล้อม</p>	
<p>31. อุปกรณ์เพื่อป้องกันอันตรายกับผู้ปฏิบัติงาน การป้องกันการแพร่กระจายของสารพิษ/เชื้อโรค (ถ้ามี)</p> <ul style="list-style-type: none"> ● ระบุอุปกรณ์เพื่อป้องกันอันตรายต่อผู้ปฏิบัติงาน ● ระบุอุปกรณ์เพื่อป้องกันการแพร่กระจายของสารพิษ/เชื้อโรค ● ระบุอุปกรณ์เพื่อป้องกันอันตรายจากการปฏิบัติงานกับสัตว์ 	<p>กรณีที่มีการใช้เชื้อโรคหรือสารอันตรายในโครงการ ให้ระบุอุปกรณ์เพื่อป้องกันอันตราย เช่น Personal Protective Equipment (PPE), Biosafety Cabinet, IVC เป็นต้น</p>

*****